

С. Тумакова
**«Государственное регулирование
 национального рынка рабочей силы:
 институциональные предпосылки
 и направления развития»**

Сучасний перехід до ринкової організації господарювання зумовлює істотні зміни в державному регулюванні національної економіки. Економічні та соціальні науки особливо увагу мають приділяти ринку робочої сили. Саме на цьому ринку спостерігається концентрація не тільки економічних, а й соціальних проблем і суперечностей. Через механізми ринку робочої сили до суспільного виробництва залучається сукупна робоча сила, відбувається реалізація людського й особистісного потенціалу кожного працівника, формуються основи відтворення робочої сили.

Зазначені та інші економіко-теоретичні проблеми функціонування ринку праці розглянуто в монографії С. В. Тумакової*. Структура монографії зумовлена загальною логікою дослідження. Науковий пошук спрямовується на: формулювання теоретичних засад дослідження економічного механізму державного регулювання ринку робочої сили;

з'ясування сутності та економічного змісту ринку робочої сили і соціально-трудомих відносин; виявлення особливостей державного регулювання ринку робочої сили в умовах його різних моделей; розроблення шляхів посилення ефективності державного регулювання зайнятості і ринку робочої сили у транзитивній економіці та з урахуванням його соціальної спрямованості.

Основна ідея монографії полягає в тому, що держава не повинна втручатися в економічні явища і процеси заради самого втручання. Державне регулювання ринку робочої сили слід орієнтувати на досягнення цілей, які мають соціально-економічне значення для суспільства. При цьому глобальною метою державного регулювання ринку робочої сили є забезпечення сприятливих умов для розширеного відтворення робочої сили та накопичення людського капіталу; головною метою — формування безпеки національної економіки, а прикладними цілями — забезпечення умов для ефективного використання сукупної робочої сили, а також робочої сили кожного працівника. Автором запропоновано структуру економічного механізму державного регулювання ринку робочої сили та інструменти такого регулювання.

На особливу увагу заслуговує дослідження промислової політики держави, що має такі дієві важелі впливу на функціонування ринку робочої сили: реструктуризація та створення нових робочих місць; визначення переліку та змісту професій, які будуть перспективними для працівників із точки зору майбутньої зайнятості; регулювання міграції робочої сили, що забезпечує збалансованість ринку робочої сили всередині країни і на світових ринках праці; можливість долати асиметричність і неповноту інформації про стан ринку праці.

Умовою ефективної зайнятості робочої сили автор вважає модернізацію господарської діяльності економічних суб'єктів та економіки загалом, зміну її інвестиційної основи відповідно до промислової політики держави. В монографії проаналізовано перспективи запровадження в Україні одного з трьох типів економічної модернізації — піонерної, наздоганяючої I типу (органічної) та наздоганяючої II типу (неорганічної) — та їх можливий вплив на ринок робочої сили, зміст і характер праці людей. Ставиться питання про модернізацію і самого ринку робочої сили, що має дати інноваційний ефект — розширення сфери використання творчої, висококваліфікованої праці, зростання конкурентоспроможності національної робочої сили на світових ринках праці.

Подальшого розвитку в монографії дістали уявлення щодо відносин власності, які виникають на ринку робочої сили. Йдеться про власність на робочі місця та власність на саму робочу силу працівника. Останню автор розкриває через ланцюжок «людина → її приватна власність → створення доходу → наявність коштів для повноцінного життя й розвитку». Авторському осмисленню при цьому підлягають взаємозв'язок власності на робочу силу та економічну свободу людини, економічні форми реалізації власності на робочу силу та правові засоби забезпечення найманої праці. Формулюються основи державного регулювання участі працівників у розподілі та привласненні доходів.

У роботі розкрито також напрями посилення соціальної спрямованості економічного механізму державного регулювання ринку робочої сили в сучасних умовах, зокрема: шляхи подолання економічної (трудоми) бідності, насамперед серед економічно активного населення; пропозиції щодо зниження тендерної нерівності на ринку робочої сили. З'ясовано роль держави та державних соціально-економічних програм у стабілізації умов відтворення робочої сили — у сфері освіти, поліпшення стану довкілля, медичного обслуговування населення, соціального забезпечення та надання соціальних послуг.

Отже, монографія збагачує сучасну економічну теорію праці, є корисною для науковців, викладачів, аспірантів і студентів вищих навчальних закладів, фахівців органів державної влади й управління, керівників підприємств і всіх, хто цікавиться соціально-економічними проблемами ринку робочої сили та його державного регулювання.

Л. Шевченко
 доктор економічних наук, професор,
 завідувач кафедри економічної теорії
 Національної юридичної академії України
 імені Ярослава Мудрого

*Тумакова С. В. Государственное регулирование национального рынка рабочей силы: институциональные предпосылки и направления развития: монография / С. В. Тумакова. — Донецк, НАН Украины. Ин-т экономики пром-сти, 2008. — 454 с.